

136 . Pantelimon | Județ: Constanța | Punct: Ulmetum | Anul: 2006

Anul: 2006

Cod RAN: 62618.01

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană târzie

Tipuri sit: amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Religios, ritual și funerar

Autori: Constantin Băjenaru, Gabriel Talmațchi

Instituții: Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța_

Raport

Sectorul de Est

Cercetarea în sectorul de E al cetății a început în acest an cu trasarea unei secțiuni magistrale de control stratigrafic (SB), plasată aprox. pe direcția N-S, perpendicular pe absida edificiului dezvelit de Vasile Pârvan în anii 1912-1913. Secțiunea este lată de 2 m și va avea o L= 150 m. Deocamdată s-a săpat doar pe o L= 52 m (26 carouri de 2 x 2 m).

Stratigrafia rezultată în urma cercetărilor se prezintă după cum urmează:

N 1. Primul nivel sub stratul vegetal este compus mai ales din resturi de la locuințele distruse în ultima fază de locuire în cetate. Pe alocuri s-au pus în evidență fragmente ale unor podele din lut, dar în general nivelul de călcare (aflat la cca. -0,60 -0,70 m sub nivelul actual) este format pur și simplu din bătătorirea pământului. De la acest nivel pornesc două gropi (c.11-12 și 13-14) care demantelează pe porțiuni însemnate zidul unei locuințe din faza anterioară. Pe baza descoperirilor ceramice acest nivel se poate data în a doua jumătate a sec. VI. În acest moment un singur zid este funcțional cu certitudine și anume cel paralel cu incinta (la limita dintre c. 4-5).

N 2. Este nivelul surprins foarte bine pe întreaga suprafață cercetată. În c.2-4 apare o podea de lut peste care s-au prăbușit dărâmăturile unei locuințe adosate zidului de incintă. În c.5-8 apare un nivel de pământ bătătorit puternic, semn că ne aflăm în exteriorul unei locuințe. Tot aici apare o groapă de provizii în formă de clopot, foarte adâncă (deoarece intră în profilul de E, nu am putut să o golim în întregime). În c.9-17 apare o locuință cu ziduri din piatră legată cu pământ, al cărui nivel de călcare la interior este reprezentat de o podea groasă de lut, aflată la o cotă medie de -1,20 m față de nivelul actual. Un strat masiv de arsură (în care s-au conservat și bârne de lemn carbonizate) demonstrează distrugerea prin foc a locuinței și implicit a acestui nivel. În zona edificiului cu absidă (c.19-26) a fost surprins un nivel de călcare peste dărâmăturile acestuia. El corespunde unui zid de piatră legată cu pământ care aproape că nu are fundație și stă direct pe dărâmăturile edificiului. În momentul actual datarea acestui nivel în prima jumătate a sec. VI este încă incertă, deoarece există unele indicii pentru o plasare la sfârșitul sec. V - începutul sec. VI.

N 3. Nivel cu o consistență însemnată pe întreaga suprafață cercetată. Trebuie precizat că acestui nivel îi corespund structuri de locuire care au fost abandonate în faza ulterioară, astfel că mai toate zidurile descoperite la acest nivel sunt fie rase până la temelie, fie chiar demantelate sistematic. În c. 2-4 apare o consistentă podea de lut care se lipește de un fragment de zid perpendicular pe incintă (surprins de noi în profilul de E și continuând spre c.5-6, unde s-a constatat demantelarea sistematică a acestuia). Înspre sud nivelul a fost cercetat în zona c.6-8 și 14-18, unde apare un strat de cultură de culoare cenușie, gros de cca. 0,30-0,40 m (cu nivel de călcare la -1,60 m sub nivelul actual). De asemenea, sondajul efectuat în interiorul camerei absidate a edificiului Pârvan a relevat existența unui nivel contemporan cu ceea ce s-a descris mai sus. Datarea în a doua jumătate a sec. V este asigurată de un bogat material ceramic, două opaițe și o monedă

de la Leon I.

N 4. Este un nivel surprins cel mai bine în c.2-4 din apropierea incintei, adică în interiorul unei locuințe adosate acesteia. Se prezintă sub forma unei podele uniforme din lut galben la cca. -1,80 m sub nivelul actual. La 5-10 cm sub aceasta apare o altă podea, de această dată mai puțin uniformă și cu evidente urme de refaceri succesive. Între aceste două podele s-a surprins un strat subțire de arsură, iar peste podeaua finală apare un strat de arsură foarte gros. Situația ne îndeamnă să postulăm existența unor refaceri succesive în acest loc. Datarea acestui nivel, pentru care am putea decela eventual două subfaze (4 A și 4 B), este asigurată de un bogat material numismatic în prima jumătate a sec. V. Distrugerea finală a acestui nivel este foarte violentă, așa cum denotă stratul masiv de arsură de pe ultima podea.

N 5. Nivel de locuire surprins destul de bine în c.2-4 (un strat de pământ brun-negricios ușor adâncit în pământul vegetal antic, din care s-au recuperat mai multe monede databile în perioada 383-408) și c.7-8 (strat bogat în materiale ceramice specifice celei de-a doua jumătăți a sec. IV, alături de materiale intrusive de tip Sântana de Mureș-Cernjachov). Un fapt surprinzător este însă apariția într-un moment corespunzător acestei faze a unui mormânt de înhumatie.

N 6. Este cel mai vechi nivel de locuire identificat până în prezent în interiorul cetății. A fost înregistrat deocamdată doar în c. 17-18, fiind tăiat de groapa mormântului din N 5. Cele câteva fragmente ceramice culese nu ne permit o încadrare cronologică foarte clară, dar cu siguranță sunt de epocă romană (sec. III-IV).

În privința structurilor de locuire existente în sectorul cercetat putem spune că avem de-a face deocamdată cu trei complexe:

- o locuință adosată zidului de incintă de pe latura de NE, care a funcționat în două faze (prima în sec. V, reprezentată de zidurile demantelate din c.5-6, a doua în sec. VI, printr-un nou zid, rudimentar, aproape fără fundație, care se așează se pare pe umplutura unei gropi de demantelare a unui zid mai vechi din faza I).

- locuință cu ziduri din piatră legată cu pământ, identificată în c.9-17, funcționează pe parcursul sec. VI, cu precizarea că în ultima fază (N 1) este supusă unei demolări sistematice (pe lângă cele două mari gropi de formă rectangulară mai apare și o porțiune din zidul de E - împreună cu zidul de S cu care face colț în c.17 - din care s-a extras aproape integral piatra).

- edificiul cu cameră absidată (săpat aproape exhaustiv de Pârvan în anii 1912-1913), unul din rarele construcții făcute din piatră legată cu mortar. Sondajele din interior au arătat că edificiul este mai vechi decât sec. VI, funcționând foarte probabil încă din a doua jumătate a sec. IV. Trebuie spus că fundația absidei a fost construită "la vedere" pe partea interioară, după cum o dovedește șanțul surprins împrejurul ei. Probabil este o tehnică cu rol de hidroizolație (a se vedea și sclivisirea pereților cu mortar).

Gropile identificate pe întreaga suprafață cercetată (în majoritate gropi de provizii în formă de clopot) demonstrează încă o dată caracterul militar-agrar al acestei fortificații pe tot parcursul existenței sale.

Un complex într-un fel așteptat să apară (după ce colegul Liviu Lungu a descoperit în 2005 două morminte) este mormântul de înhumatie descoperit în c.17-18. Groapa acestui mormânt (de tipul cu cameră de acces și firidă laterală) taie nivelul N 6 și la rândul lui este tăiat de o groapă în formă de clopot corespunzând nivelului N 4. Prin urmare, mormântul trebuie plasat pe nivelul N 5, un lucru surprinzător dacă avem în vedere că pe acest nivel au fost puse în evidențe urme de locuire. Din păcate lipsa inventarului nu ne poate ajuta la o datare mai clară a mormântului, dar poziția stratigrafică pledează pentru o încadrare în sec. IV, cel târziu începutul sec. V.

Materialul arheologic recoltat este bogat și variat: o mare cantitate de ceramică, predominant de uz comun, dar fără să lipsească amforele și ceramica fină, opaițe, fragmente de vase din sticlă, obiecte din metal și 50 de monede din bronz (majoritatea descoperite pe nivelele N 4 și N 5), pentru care dăm mai jos numărul de exemplare identificate (pe etape de emisie): 330-335: 1 ex. 337-361: 6 ex. 364-378: 1 ex. 383-395: 6 ex. 395-408: 16 ex. 408-423: 12 ex. 457-474: 1 ex.

Pentru campania viitoare ne propunem să continuăm cercetarea pe tronsonul sudic al secțiunii, astfel încât să avem o imagine mai clară a secvențelor stratigrafice surprinse. Ne propunem de asemenea ca pe viitor să extindem cercetarea de-a lungul curtinelor incintei și în perimetrul locuinței de sec. VI, ca și

sondarea întregului edificiu cu absidă (principia) pentru a surprinde eventual nivele neatinse de săpătura Pârvan.

Informații suplimentare online

[Raportul 3727 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
